

Barn, kjønn og lek

Av Daniel Strøm

Kandidatnummer: 106

Veiledere: Gro Anita Kamsvåg og Guro Strømsøe

Bacheloroppgave

Barnehagelærer, hovedmodell

Drama og lek

Innholdsfortegnelse:

1.0 Innledning	1
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	1
1.2 Aktualisering av tema.....	1
1.3 Problemstilling.....	2
1.4 Førforsåelse.....	2
1.5 Disposisjon av oppgaven.....	3
2.0 Metode	3
2.1 Metodetilnæringer.....	3
2.2 Hermeneutikk.....	4
2.3 Teoretisk studie.....	5
2.4 Litteratur/dokumentstudier.....	5
3.0 Teori	6
3.1 Lek.....	6
3.2 Dramatisk lek.....	7
3.3 Kjønn.....	8
3.4 Kjønn og lek.....	10
4.0 Drøfting	12
4.1 Allsidig lek.....	12
4.2 Berentzens funn.....	14

4.3 Bekymring blant foreldre.....	14
4.4 Barbie for gutter?.....	15
4.5 Kjønnroller.....	16
4.6 Kjønnforskjeller.....	17
5.0 Oppsummering.....	20
6.0 Litteraturliste.....	22

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Barns lek er noe som har fasinert meg siden jeg begynte å jobbe i barnehage for sju år siden. Den evnen de har til å blokkere ut alt annet enn det som foregår i leken. Ofte til barnehageansattes fortvilelse når de prøver å få kontakt med barna. Dette viser bare hvordan barna lever seg inn i leken, og gjør det med hele kroppen.

I dramafaget i første klasse ble vi fortalt at barn er fødte skuespillere. For dem faller det naturlig å ta på seg forskjellige roller, også gjerne flere roller samtidig. Dette er en evne som går tapt et sted på veien. Hvordan, hvor og hvorfor er nok litt individuelt, men som regel har vi voksne mistet denne evnen til å leke. Da jeg hadde funnet ut at lek var noe jeg ville sette meg mer inn i, fant jeg ut at dette kom til å bli svært omfattende. Og det medførte at jeg måtte innsnevre temaet. Dette var noe jeg brukte en del tid på å finne ut av.

Før jeg begynte på Dronning Mauds Minne Høgskole, hadde jeg allerede bestemt meg for tema for den kommende bacheloroppgaven min. Jeg ville skrive om menn i barnehagen. Hvorfor det ikke var flere mannlige førskolelærere. I løpet av skolegangen fikk jeg vite at vi skulle skrive bacheloroppgaven med base i fordypningen vår. Så med det gamle temaet mitt om menn i barnehage i tankene, fant jeg etter hvert ut at jeg ville bruke lek og kjønn som tema.

1.2 Aktualisering av tema

Kjønn er et fenomen som vi mennesker, i større eller mindre grad, blir påvirket av hver dag. Kjønn kan beskrive hvem vi er og hvordan vi oppfører oss. Det finnes ulike perspektiver på kjønn, noe som jeg skal presentere senere i oppgaven. Disse perspektivene er med på å forme hvilket syn vi har på kjønn. I barnehagen er også kjønn et aktuelt tema. Barna møter fenomenet kjønn hver dag i alle mulige situasjoner. Alt fra “gutteklær/jenteklær” til “gutteleker/jenteleker”. I tillegg til fenomenet kjønn, er også leken et høyst aktuelt tema i barnehagen. Det er nettopp

denne kombinasjonen jeg har sett nærmere på i denne oppgaven. Hvordan kjønn og lek knyttes sammen. Ut i fra dette kom jeg frem til følgende problemstilling:

1.3 Problemstilling

“Hvordan kan vi se kjønnsforskjeller i barns lek i barnehagen?”

1.4 Førforståelse

I denne oppgaven har jeg tenkt å samle inn faglitteratur som jeg skal tolke og drøfte. Men for å kunne tolke temaet som jeg har valgt for denne oppgaven, må jeg også redegjøre for min førforståelse. Ingen forståelse kan starte fra scratch. En hver forståelse forutsetter en annen, forutgående forståelse (Krogh, 2009). Dette kan kalles førforståelse.

Jeg har alltid ment at det har vært et klart skille mellom gutter og jenter, både biologisk og kulturelt. Når det gjelder kjønn og lek som tema, har jeg også merket meg skiller i måten å leke på. Det er veldig enkelt å generalisere ting når man snakker om kjønn. Det er veldig lett å komme med utsagn som: “Gutter leker med biler” og “Jenter leker med dukker”. En sann tenkemåte er veldig generaliserende. Da jeg valgte tema for denne oppgaven, begynte jeg og reflektere over begrepene kjønn og lek. Før jeg satt meg inn i faglitteraturen, fant jeg ut at disse begrepene ikke er veldig svart/hvitt. Gutter er forskjellige fra hverandre, og har utrolig mange forskjellige måter å leke på. Det samme gjelder jenter. Jeg har tilnærmet meg faglitteraturen med et åpent sinn, samtidig som jeg har vært oppmerksom på å ikke generalisere. Dette tror jeg har gjort at oppgaven min har fått et mer objektivt perspektiv. Jeg som mann har jo førstehånds erfaring i hvordan det er å være gutt. Derfor har jeg også prøvd å tolke faglitteraturen, på best mulig måte, uavhengig av min subjektivitet. Selvfølgelig er det umulig for meg å skrive denne oppgaven totalt objektivt. Jeg er en mann, og har med det verdier og holdninger som jeg har fått opp gjennom mine leveår. Poenget mitt er at jeg har vært veldig klar over det, og med det forsøkt å skrive denne oppgaven så kjønnsnøytral som mulig.

1.5 Disposisjon av oppgaven

Etter denne innledningen til oppgaven min, vil jeg redegjøre for hvilken metode jeg har brukt. Videre i metodedelen vil jeg ta for meg et begrep som har vært sentralt i forhold til hvordan jeg har sett på faglitteraturen, nemlig *hermeneutikk*. Etter det vil jeg presentere de mest sentrale kildene jeg har brukt i min oppgave. Her skriver jeg litt om deres bakgrunn.

Videre vil jeg presentere den teorien jeg har funnet som relevant til min oppgave. Begreper som lek, dramatisk lek og kjønn vil bli gjort rede for i denne delen. I drøftingen tar jeg for meg ulike perspektiver på kjønn og lek i barnehagen. I tillegg skal jeg her prøve å svare på problemstillingen min om hvordan vi kan se kjønnsforskjeller i barns lek i barnehagen.

Til slutt vil jeg oppsummere oppgaven min og komme med et mulig svar på problemstillingen.

2.0 Metode

I dette kapittelet ønsker jeg å skrive om hvordan jeg har gått frem for å finne mulige svar på min problemstilling. Videre vil jeg beskrive hvilken metode jeg har benyttet meg av.

2.1 Metodetilnærminger

En metode kan fortelle oss noe om hvordan man bør gå frem for å skaffe seg kunnskap. Man kan se på metode som vårt redskap i møte med noe vi vil undersøke. Den hjelper oss til å samle inn data, altså informasjonen vi trenger til å gjennomføre undersøkelsen vår (Dalland, 2012).

Det jeg har funnet ut er at det er vanlig å skille mellom to hovedtyper metoder. Disse metodene heter kvalitative metoder og kvantitative metoder. Den kvantitative metoden har fokus på data som er målbare. Den andre hovedtypen metode er altså kvalitativ. Dataen som blir samlet inn i denne metoden sier noe om kvalitative (ikke-tallfestede) egenskaper hos undersøkelsespersonene. Disse kalles mykdata. Mens den kvantitative metoden går i bredden i en undersøkelse, går den kvalitative metoden i dybden. Den vil skaffe mange opplysninger om få undersøkelsesenheter (Larsen, 2007). Fordelen med kvalitative metoder er nettopp det at man kan gå i dybden. Dette gir en bedre mulighet for å få en bedre helhetsforståelse av noe. I

motsetning til kvantitative metoder, der forskeren har bestemt spørsmål på forhånd før han sender de ut til respondentene, har man med kvalitative metoder muligheten til å spørre oppfølgingsspørsmål. Dette fører ofte til mer utfyllende og utdypende svar, og rydder opp i misforståelser. Igjen så vil dette lettere føre til god validitet. Noen ulemper ved denne metoden er at det er en mer tidkrevende måte å behandle dataene en samler inn. Det er mer omfattende å få oversikt over dataene og for å kunne sammenligne svarene. Jeg nevnte at det er lettere for respondenten å være ærlig i en kvantitativ metode. På samme måte kan det være vanskeligere å være ærlig når man sitter ansikt til ansikt med intervjueren i en kvalitativ metode (Larsen, 2007). Her vil det være viktig å ha et reflektert syn på metodekritikk.

For å belyse min problemstilling har jeg benyttet meg av en kvalitativ metode. Nærmere bestemt et teoretisk studie. Grunnen til dette er for å ta i bruk en metode der jeg kan forsøke å fortolke funn forfattere og forskere allerede har kommet fram til rundt mitt tema. I drøftingsdelen av oppgaven min vil jeg drøfte disse funnene opp i mot hverandre, samt supplementere med den erfaring jeg har opparbeidet meg gjennom arbeid i barnehage.

2.2 Hermeneutikk

Når man skal jobbe med mennesket, kreves det også kunnskap om hele mennesket. Forenklet kan man si at det i all hovedsak finnes to kunnskapstradisjoner eller vitenskapssyn. Der et av dem er forankret i naturvitenskapens tradisjon med studier av den fysiske naturen, mens den andre har sitt opphav i humanvitenskapene med studier av mennesket og menneskeskapte fenomener. Disse to retningene blir ofte kalt positivisme (naturvitenskap) og hermeneutikk (humanvitenskap) (Dalland, 2012). I min oppgave har jeg tenkt å lene meg på hermeneutikken. Et begrep jeg har tenkt å forklare litt grundigere.

Hermeneutikk er en prosess som ofte brukes for å fortolke en tekst, og skape mening av den. Thomas Krogh sier i sin bok *Hermeneutikk – Om å forstå og fortolke* at begrepet hermeneutikk betyr forståelselære eller fortolkningslære (Krogh, 2009).

Fortolkning vil si å prøve og finne frem til meningen i noe, eller å forklare noe som er uklart. Hermeneutikk har ofte vært brukt til å tolke innhold i tekster. Å prøve og forstå og derav tolke

hva som faktisk står i en tekst. Det er derfor jeg har valgt en hermeneutisk tilnærming til den litteraturen jeg har lest til denne oppgaven (Dalland, 2012).

2.3 Teoretisk studie

Jeg har som tidligere nevnt valgt å bruke teoretisk studie som metode i denne oppgaven. Et teoretisk studie bruker teori som informasjonskilde og innsamlingsdata, på samme måte som respondenten er informasjonskilde ved intervjuer. Gjennom dette studie har jeg funnet forfattere innen for ulike fagfelt for å styrke oppgaven min. På samme måte har jeg lagt merke til at mange av disse forfatterne og teoriene kommer fra ulike steder og fra ulike tidsperioder. Gjennom min hermeneutiske tilnærming har jeg forsøkt å være kritisk til det jeg har lest og ikke akseptert alt med en gang. Litteraturen jeg har lest, har jeg reflektert over for å prøve og forstå hvordan det jeg har funnet av teori kan henge sammen og å knytte de opp mot problemstillingen min om hvordan vi kan se kjønnsforskjeller i barns lek i barnehagen.

2.4 Litteratur/dokumentstudier

I mitt arbeid med denne oppgaven har jeg brukt lang tid på å finne relevant faglitteratur. Når det gjelder generell faglitteratur om lek, har jeg brukt litteratur av Ole Fredrik Lillemyr. Han er professor i pedagogikk ved Dronning Mauds Minne Høgskole og har drevet skole- og barnehageforskning. Flere av hans publikasjoner er utgitt i flere land. Mye av grunnen til at jeg har brukt Lillemyr i lekteorien, er fordi jeg selv har brukt boken hans *Lek på alvor* ganske mye i løpet av studietiden min. Boken tar for seg lekbegrepet fra første side, og presenterer ulike perspektiver på lek. På samme måte skriver Lillemyr om en helhetlig forståelse av lek, og hva lek egentlig er. Dette er noe som jeg har sett på som veldig relevant i forhold til denne oppgaven.

Når det gjelder dramatisk lek har jeg brukt blant annet Gunilla Lindqvist. Hun er en svensk pedagog som tidligere har skrevet bøker som har inspirert undervisning i estetiske fag i førskolelærerutdanningen. Lindqvists forskning har hatt en stor påvirkning på dramalære i førskolelærerutdanningen i Norge. Boken jeg har brukt av henne heter *Lekens muligheter*. Grovt sett er dette en bok om en skapende arbeidsmåte. En lekpedagogikk der de estetiske fagene står i

sentrum. Videre har jeg benyttet meg av Faith Gabrielle Guss som er en norsk teaterinstruktør, forsker og førsteamanuensis ved Høgskolen i Oslo. Jeg har benyttet meg av en artikkelsamling hun har publisert som heter *Lekens drama 2*. Disse artiklene ble skrevet som foredrag i forbindelse med presentasjon av hennes forskningsprosjekt. Herfra har jeg plukket ut hennes syn på dramatisk lek.

Når det gjelder faglitteratur om kjønn, har jeg brukt blant annet Leif Askland og Nina Rossholts *Kjønnsdiskurser i barnehagen. Mening, makt, medvirkning*. Hovedtema i denne boken er likestillingspedagogikk. Jeg har derimot benyttet meg av ulike kjønnsperspektiver fra denne boken. Det samme har jeg gjort i *Rom for barn – rom for kunnskap. Kropp, kjønn, vennskap og medier som pedagogiske utfordringer* av Turid Skarre Aasebø og E. Cathrine Melhuus. Denne boken bygger på forskning i barnehager og i grunnskolen. Sentrale temaer i boken er blant annet kropp, kommunikasjon og estetisk erfaring, om kjønnete identiteter, betydningen av vennskap og jevnaldrende og digitale medier. Jeg har brukt denne boken både i generell kjønnsteori, men har også brukt den i forbindelse med temaet kjønn og lek.

Innenfor kjønnsforskningen har jeg benyttet meg av en sentral skikkelse. I 1967 gjennomførte Den norske sosialantropologen Sigurd Berentzen en undersøkelse i en barnehage i Bergen som har vært banebrytende for kjønnsforskningen i Norge. Denne viser store forskjeller i jenters og gutters forståelse av hvordan de organiserer lek og sosialt liv i barnehagen.

3.0 Teori

3.1 Lek

Lekbegrepet er på mange måter et svært sammensatt begrep. Lillemyr skriver at det ved første øyekast kan synes enkelt å besvare spørsmålet *hva lek er*, men om man skal gi en noenlunde holdbar forklaring eller definisjon på hva lek er, blir oppgaven med en gang mer krevende. Grunnen til dette kan sees i sammenheng med lekens kompleksitet. Samme type lek kan variere fra tidspunkt til tidspunkt, samtidig som den kan arte seg annerledes for ett barn enn for et annet.

Hvis man går inn i praksis og ser på lek, kan man ofte observere at leken endrer karakter når et nytt barn kommer til i gruppen (Lillemyr, 2001).

Hvis vi skal se på ulike leketyper, finnes det ulike leketyper til ulik alder. Lillemyr lister opp en rekke leketyper som han mener er gjeldene for bestemte aldersgrupper. Til å begynne med har vi sansemotorisk lek eller funksjonslek. Denne typen lek er først og fremst fremtredende i de to første leveårene, og den går ut på at barn gjentar handlingen kun fordi de liker selve funksjonen. Videre nevner Lillemyr rollelek. Lillemyr mener at rolleleken utspiller seg spesielt i 3-8 årsalderen, for videre å utvikle seg mot dramatisk lek fra 8-15 årsalderen. Dramatisk lek er noe oppgaven tar for seg mer grundig senere i teksten. En annen leketype Lillemyr nevner er bevegelseslek. Denne leken blir også kalt den fysiske leken, og kan i en form kalles knuffelek (rough-and-tumble play i engelsk term). Lillemyr sier at denne leketyper er særlig typisk fra 6-15 årsalderen. Videre nevner han leketyper som regellek og konstruksjonlek (Lillemyr, 2001).

3.2 Dramatisk lek

Dramafaget er sterkt forankret i lek. Et fag som også har eksistert i barnehagen i lang tid. Gunilla Lindqvist hevder at de dramapedagogiske ideene ikke har hatt noen avgjørende innflytelse på verken lekpedagogikken eller på innstillingen til barns lek. Videre sier hun at et møte mellom drama og pedagogikk er nødvendig for å forandre og utvikle lekens pedagogikk i barnehagen (Lindqvist, 1997).

Faith Gabrielle Guss har drevet forskning om den estetiske dimensjonen i barns dramatiske lek, sett i et kulturperspektiv. Hun betrakter dramatisk lek som kulturell preformance som blir utøvd i barns lek. I dramatisk lek skaper/spiller barna et kollektivt drama. De lager en dramatisk form hvor de utforsker, aktualiserer og fortolker egen erfaring. Barna skaper en liksomverden ved symbolsk bruk av kropp, stemme, språk, rom, objekter og tid (Guss, 2003).

Guss skriver også om leken som en estetisk erkjennelsesprosess. Med det mener hun at barnet skaper mening for seg selv, gjennom sin formgiving i lek, som overskrider begreps- og idemessig tenkning. Hun kaller den estetiske erkjennelsen i barnas lek for "sansemessig kunnskap". Denne

erkjennelsen kommer av en opplevelse – fornemmelse, sansing og emosjon knyttet til barnets uttrykk for indre forestillinger. Leken blir altså barns måte å gi uttrykk for inntrykk (Guss, 2003).

3.3 Kjønn

Når det gjelder kjønn, er det ofte to ledende perspektiver som omhandler kjønn i dagliglivet. Det ene går ut på at både gutter og jenter har de samme mulighetene, og at disse mulighetene er knyttet til personlighet, ikke til kjønn. At kjønn er noe man sosialiseres til å bli gjennom ulike kjønnsroller i samfunnet. Det andre perspektivet er at gutter og jenter er født med noen grunnleggende forskjeller. Grunnleggende forskjeller i gutter og jenters egenskaper. I og med at disse forskjellene er medfødt, kalles de biologiske (Skarre Aasebø & Melhuus, 2005).

Dette er noe som også Leif Askland skriver om i *Kjønnsdiskurser i barnehagen*. Han nevner to ytterpunkter i vår kjønnsforståelse. Det ene har han kalt *den biologiske antakelsen*. Her forklarer han at ved dette perspektivet vil vi ikke ha det store spillerommet når det kommer til pedagogisk praksis. Med dette kjønnsperspektivet vil vi ikke kunne gjøre stort annet enn å bekrefte barnet i den aktiviteten som vi forklarer oss selv gjennom det biologiske kjønn. Det blir på en måte en slags “boys will be boys” måte å forholde seg til kjønn på. Askland kommer også med eksempler på jenter som er omsorgsfulle, hjelper voksne uten spørsmål og leder en gruppe barn i dyp rollelek. Samtidig som han nevner gutter som herjer rundt omkring på avdelingen. At guttene må få utløp for sin aggresjon eller aktivitetstrang på en måte som i minst mulig grad ødelegger for andre. Dette er noe som forventes av gutter og jenter i et sånt perspektiv sier Askland. Så kommer ytterpunktet til dette perspektivet, *når det er miljøet som bestemmer*. I dette perspektivet mener vi at det er stort sett gjennom ytre påvirkninger fra miljøet at barnet blir kjønn. Han skriver om at barnet er en leirklump som påvirkes av erfaringer, forventinger og impulser det utsettes for. Askland referer til Glenda McNaughton (2003) som bruker begrepet “sponge” (svamp) om denne tenkemåten. Hun forteller om alternative måter å gi barna disse erfaringene, forventningene og impulsene. At vi som jobber med barn må gi barna alternative modeller i det pedagogiske arbeidet. De må få erfare menn som gir omsorg og kvinner som jobber med spiker og hammer. Hun mener altså at barna vil suge til seg disse inntrykkene og erfaringene som en svamp (Askland & Rossholt, 2009).

Denne oppgaven kommer hovedsakelig til å forholde seg til et sosio-kulturelt kjønnsperspektiv. Og hvis man betrakter kjønn i et kulturelt perspektiv, vil det også si at utviklingen av kjønn og relasjonene mellom kjønnene endrer seg parallelt med andre kulturelle endringer i samfunnet. Man tenker annerledes om kjønn i dag enn hva man gjorde for femti år siden, noe som reflekteres i jenters og gutters væremåter. Tidligere var det mer entydige kjønnsforskjeller i kjønnsteoriene. Dette henger sammen med at det var mer entydige kulturelle forventinger til kjønn. Innholdet i kjønnsroller og kjønnsatferd vil forskyves og endres innenfor ulike kulturer i dagens samfunn. Oppfatninger på hva som er feminint og maskulint endrer seg i takt med endringer i kulturen. Flere mødre er yrkesutøvende i forhold til tidligere og flere menn er delaktig i den daglige omsorgen for barn i familien. Sosialiseringen som skjer blant jevnaldrende har i senere tid fått større betydning. Noe som betyr at barnekulturen og jevnaldrefelleskapet får større betydning for jenters og gutters utforming og posisjonering av kjønn (Skarre Aasebø & Melhuus, 2005).

Om vi ser på de tradisjonelle kjønnsrollene, nevner Randi Dyblie Nilsen (1985) noen punkter i sin bok *Rollelek*. Der hevder hun at den tradisjonelle kvinne-/jenterollen kan beskrives som følgende:

- Hun skal være: snill, hjelpsom, beskjeden, følsom
- Ha arbeidsoppgaver som: passe barn, gjøre husarbeid, stelle gamle og syke
- Være interessert i: håndarbeid, moter og utseendet sitt, matlaging

Videre presenterer hun den tradisjonelle manns-/gutterollen:

- Han skal være: selvstendig, aktiv, dristig, modig, pågående («dynamisk»).
- Ha arbeidsoppgaver innen: teknikk, håndverk, administrasjon, økonomi, kroppsarbeid.
- Være interessert i: politikk, sport, mekanikk (Nilsen, 1985).

Hvis vi ser på den offentlige debatten om kjønn, så er det ett begrep som ofte går igjen. Dette er begrepet *failing boys*. Denne bekymringen og debatten går ut på at gutter nå blir sett på som

taperne i det samfunnet vi lever i. Guttene er de som gjør det dårligst på skolen, og er også de som oftest får spesialpedagogiske tiltak i skolen. Som et resultat av dette sakker de av i rekrutteringen til høyere utdanning. Dette står i stor kontrast til hva som var tilfellet for bare tretti år siden. Da var det jentene som var problemet, og kjønnsforskningen hadde fokus på de tause jentene som ikke fikk mye oppmerksomhet. Disse jentene ble ofte sett på som uinteressante og kjedelige av lærerne (Skarre Aasebø & Melhuus, 2005).

3.4 Kjønn og lek

Skarre Aasebø og Melhuus referer til den amerikanske sosialantropologen Brian Sutton-Smith (1979) som har undersøkt data om lek på ulike tidspunkter i ulike deler av verden fra slutten av 1800-tallet til nyere tid. Sutton-Smith viser med disse dataene hvordan lek og lekeatferd har forandret seg gjennom tidene. Funn som Sutton-Smith har kommet frem til i dette hundreårsperspektivet er at jenters atferd i leken har blitt mye mer maskulin enn før. Kort sagt har lek som ble sett på som gutteleker for hundre år siden, nå blitt en helt akseptert og naturlig væremåte for jenter. Eksempler på slike leker kan være lek som krever fysisk utfoldelse og sport (Skarre Aasebø & Melhuus, 2005).

Skarre Aasebø og Melhuus skriver om den norske sosialantropologen Sigurd Berentzen som i 1967 gjennomførte en undersøkelse i en barnehage i Bergen som, blir sett på som banebrytende for kjønnsforskningen i barnekulturene i Norge. Noe av det Berentzen kom frem til var at gutter ofte gikk inn i leken i store hierarkiske grupper, mens jentene ofte gikk sammen i mindre grupper med to til tre deltakere. Berentzen brukte et begrep som han kalte for verdiorientering. Dette var også noe som var forskjellig fra jenter og gutter. Guttene verdsatte først og fremst materielle objekter, mens jentene verdsatte hverandre. Når det gjelder denne verdiorienteringen blant guttene, ble disse materielle objektene ofte vurdert ut i fra en verdiskala med motpolene "tøff" og "treg". Guttene kunne samle seg rundt en gjenstand og diskutere rundt det og gi det en sosial betydning. Hvor på verdiskalaen denne gjenstanden ble plassert, var det imidlertid guttene som stod øverst på den sosiale rangstigen som til slutt bestemte. De ga den et stempel som tøff eller treg. Noe annet dette verdistempelet gjorde, var å avgjøre hvordan guttene verdsatte hverandre. Når det gjaldt jentene, så var de mer opptatt av å fremstille seg selv som attraktive for å finne en

jente å være sammen med. De måtte rett og slett markedsføre seg selv overfor aktuelle partnere. Eksempler på markedsføringsstrategier kunne være å antyde at de hadde hemmeligheter de kunne tenke seg å dele. Etter å ha dannet en allianse, kunne jentene oppsøke et rom de kunne ha for seg selv. Eller områder de kunne lage en klar avgrensning til andre barn. Å ha skaffet seg en slik allianse (inkludering), kunne ofte føre til en nedlatende holdning overfor andre jenter (ekskludering). Disse små alliansene var imidlertid ofte utsatt for vekslinger og alliansebrudd, noe som de ekskluderte jentene fulgte nøye med på og kunne utnytte (Skarre Aasebø & Melhuus, 2005).

Berentzens undersøkelse kom også med typiske lekemåter når det gjaldt gutter og jenter. Han nevner at enmanns-husken (dissen) var alltid opptatt, og at denne ble brukt flittig av både gutter og jenter. Guttene var imidlertid veldig opptatt av å måle prestasjoner (dvs. fart), og at alle skulle være oppmerksom på det, når de var på enmanns-husken. Når det gjaldt tomanns-huskene var disse sporadisk brukt av jentene. Videre hevder Berentzen at jentenes lekerepertoar domineres fullstendig av mor-barn-leken. Dette er en lek en jente begynner på flere ganger om dagen. Hvor mange ganger i løpet av en dag er avhengig i hvor ofte jenta skifter allianse. Disse alliansebruddene som jeg har nevnt, har altså en direkte påvirkningskraft på hvor hyppig en ny mor-barn-lek starter. Om guttenes lek skriver Berentzen at den er preget av korreksjonsprosesser. Prosesser som går ut på at guttene viser sin kunnskap ved å korrigere en påstand en annen gutt kommer med. Disse korreksjonsprosessene skjer hovedsakelig verbalt. Som følge av disse korreksjonsprosessene havner guttene ofte i såkalte "kunnskapsdiskusjoner". Dette er diskusjoner der de ofte sammenligner et fenomen med hvordan det er "på ordentlig", det vil si trekk ved de voksnes verden som de har blitt enige om er de vesentlige (Berentzen, 1980).

Denne avgrensningen som jeg nevner finner sted når jenter finner hverandre, skjer ikke bare mot andre jenter. Susanne Højlund har skrevet en artikkel som heter *I skole med Barth*. Her skriver hun om et feltarbeid hun har gjort på en barneskole på skolefritidsordningen. Hun har fulgt en tredjeklasse over et lengre tidsrom. Noe av det første hun la merke til var nettopp denne avgrensningen som jentene gjorde. De var veldig opptatt av å adskille seg, både verbalt og fysisk, fra guttene (Højlund, 2004)

Temahefte om likestilling i det pedagogiske arbeidet i barnehagen tar opp et tema der foreldrene kommer i fokus. Her kommer det frem at det ligger forventinger fra foreldre og andre voksne om

at jenter og gutter liker å leke med barn av det samme kjønn. Hva vi tilbyr gutter og jenter og rommets materielle innhold, er med på å styrke disse forventningene. Heftet kommer også med historier om foreldre som bekymrer seg hvis jenta eller gutten deres velger å leke med det motsatte kjønn. En annen historie som heftet tar opp forteller om en praksisfortelling gjort av en mannlig student. Han forteller om en gutt på fem som ofte kunne leke med barbedukker. Personalet på avdelingen syntes i utgangspunktet at det var greit, men de var bekymret for hvordan han ville bli møtt på skolen av de andre barna, da særlig guttene (Rossholt, 2006)

Skarre Aasebø og Melhuus hevder at jenter i førskolealder leker mer rollelek enn guttene, men de har et snevrere repertoar. I tillegg er jentenes lek ofte mer stillesittende og verbal. Leken baserer seg oftere på roller og handlinger jentene har intim erfaring med, noe som gjør at leken tilføres mer dybde (Skarre Aasebø & Melhuus, 2005). Dette er noe som støtter opp om hva Faith Guss skriver om dramatisk lek. Der barna skaper et kollektivt drama og lager en dramatisk form hvor de utforsker, aktualiserer og fortolker egen erfaring. De skaper da en liksomverden ved symbolsk bruk av kropp, stemme, språk, rom objekter og tid (Guss, 2003). Guttenes lek blir ofte beskrevet som mer breddeorientert, mer ustabil og med mindre utbrodert rolleidentitet. Guttene samles rundt dem som har en morsom idé, mens rollespillet ofte kan bli mer overfladisk. Når det gjelder rollelek kan guttene gjerne innta parallelle roller (ha flere roller samtidig), istedenfor å innta komplementære roller (Skarre Aasebø & Melhuus, 2005).

4.0 Drøfting

Når jeg tenker på hva som er typiske lekemåter for jenter og gutter, kan man kanskje forvente at min forståelse av dette temaet har endret seg i løpet av denne arbeidsprosessen. At den har utviklet seg fra det jeg skrev om i avsnittet om førforståelse. Jeg vil i dette kapitlet drøfte sentrale emner jeg har skrevet om i teorikapitlet.

4.1 Allsidig lek

Etter å ha lest faglitteratur innenfor dramafaget, fant jeg etter hvert ut at det fantes veldig lite stoff om temaene kjønn og lek. Lekbegrepet er selvfølgelig veldig godt representert både i Guss og Lindqvist, men litteraturen jeg har lest sier svært lite om kjønn. Hva er grunnen til dette? Kan

det ha seg slik at dramapedagogikk ser på leken innen for drama som kjønnsfri? At dette er noe som er fritatt for kjønnsgrenser for hva som er feminint og maskulint? I Guss sin artikkelsamling *Lekens drama 2* forteller hun for eksempel om Allan på seks og et halvt år, som tilsynelatende har vanskeligheter med å følge andres lek. Videre skriver Guss om at hun og Allan lekte mye sammen, både alene og med andre barn. Allan likte å ha kontroll i leken. Både over innhold og form. Et eksempel som Guss kommer med er at det virket som at Allan hadde et så sterkt behov for å binde henne, at han ikke kunne ta i mot innspill fra henne, som stod i motsetning til hva han hadde tenkt at innholdet i leken skulle være. Allan var en raner med barsk stemme og ansikts- og kroppsuttrykk. Her kan vi se at leken som gutten Allan leker er svært maskulin. Status og kontroll ser jeg på som viktige begreper innenfor denne typen lek. Guss skriver også om en jente som het Sidsel på nesten seks år. Ved første øyekast ser Guss på Sidsel som en stille og sjenert jente, som ikke liker å fremheve seg. Etter hvert får Guss vite at Sidsel er den mest respekterte lekepartneren av alle. Både for gutter og jenter i alle aldre. Guss observerte at Sidsel ofte var regissør, og helst i sin selvvalgte rolle som pappa. Hun var innovativ i rolig hjemmelek, men fikk virkelig glimt i øyet når det oppstod mer fysisk lek (rough-and-tumble). Guss skriver også at Sidsel ofte fungerte som et bindeledd mellom guttelek og jentelek, og ble dermed "sjefen" i leken, uten å dominere (Guss, 2003). Disse observasjonene Guss har gjort av Sidsel synes jeg er veldig interessante. Det at Sidsel virker veldig stille og beskjeden i starten, for å så fremstå som den mest respekterte lekepartneren for gutter og jenter i alle aldersgrupper, er for meg veldig fascinerende. I min erfaring fra barnehagen, har de stille og beskjedne jentene sjelden vært de som har hatt status som regissør i leken. Og i hvert fall ikke vært en høyt respektert lekepartner for de eldste guttene. Hva kan være grunnen til at Sidsel har fått en sånn posisjon i barnegruppen? Er det slik at det er alderen til Sidsel (nesten seks år), som gjør henne til en så respektert lekepartner? Eller kan det være at Sidsel ofte bryter med tradisjonelle kjønnsmonster med tanke på at hun liker å være delaktig i fysisk lek? Allsidigheten som Sidsel viser i leken sin tror jeg kan være litt av grunnen til at hun er så respektert blant gutter og jenter i leken. Det at Sidsel liker å delta i fysisk lek er noe som støtter opp under det Brian Sutton-Smith har funnet ut om utviklingen i barns lek. Det at jenters atferd i leken har blitt mye mer maskulin enn tidligere. Det har blitt mer akseptert for jenter å delta i lek som tradisjonelt har blitt sett på som guttleker (Skarre Aasebø & Melhuus, 2005).

4.2 Berentzens funn

Dette står litt i motsetning til funn Sigurd Berentzen har gjort i forbindelse med hans undersøkelse i 1967. Der han hevder at jentenes lekerepertoar fullstendig domineres av mor-barn-leken. Denne undersøkelsen er 46 år gammel og, som jeg har nevnt tidligere, banebrytende for norsk kjønnsforskning. I og med at funnene til Berentzen ble gjort i 1967, vil nok gjøre at de ikke er like relevant lengre. I hvert fall hvis vi ser på det han hevder om jentenes lekerepertoar. På den andre siden har jeg også kommet frem til funn som Berentzen har gjort, som i min erfaring fra barnehage, er like relevant i dag som de var for snart 50 år siden. Han skriver blant annet at jenter ofte var opptatt av å fremstille seg selv som attraktive for å finne en jente å leke med/være sammen med. Videre skriver han også at jentene brukte ulike markedsføringsstrategier for å stå frem som en mer attraktiv lekepartner. Eksempler på dette kunne være å antyde at de hadde hemmeligheter de kunne tenke seg å dele. Jeg har selv observert jenter i lek tidligere, og jeg må si at funnene til Berentzen om jenters måte å skaffe seg lekepartnere er høyst relevant den dag i dag. Videre skriver han om at jentene ofte kunne oppsøke rom, eller områder, som de kunne ha for seg selv. Og etter å ha skaffet seg en allianse, skjedde det ofte at jentene fikk en nedlatende holdning overfor andre jenter (ekskludering). Igjen tror jeg at dette er fenomener som er like relevant i dag, som det var for 46 år siden (Berentzen, 1980).

4.3 Bekymring blant foreldre

Som nevnt tidligere ligger det visse forventninger fra foreldre og andre voksne om at jenter og gutter liker å leke med barn av det samme kjønn. I tillegg finnes det eksempler på foreldre som blir bekymret hvis jenta eller gutten deres velger å leke med det motsatte kjønn. Hvor kommer denne bekymringen fra? Kan det være en redsel for at man ikke lærer hva det vil si å være jente eller gutt hvis man leker for mye med det motsatte kjønn? Denne holdningen til kjønn sier meg at man er redd for at kjønn skal "smitte" over på jenta eller gutten sin. At gutten eller jenta tar til seg verdier og holdninger som er representert hos det motsatte kjønn. Men vil ikke dette gå begge veier? Hvis en jente og en gutt leker sammen, påvirker de kanskje hverandre. De erfaringene gutten har smitter over på jenta, mens de erfaringene jenta har smitter over på gutten. For meg høres det nesten ut som at gutten og jenta kan styrke hverandres lekerepertoar. Gjøre de

mer allsidig i leken. Dette er noe Guss har skrevet om i sin fortelling om Sidsel som var den mest respekterte lekepartneren av alle. Kanskje er det nettopp denne allsidigheten som gjør barn, både jenter og gutter, til mer attraktive lekepartnere. Jeg har selv ofte observert tilfeller der en jente eller en gutt vil være med i leken til andre, men som får beskjed om at “du ødelegger bare leken vår”. Etter å ha jobbet med dette temaet jeg skriver om nå en stund, virker det på meg som at det barnet kanskje ikke er veldig allsidig i sin lek. Men det er da vel ikke bare allsidighet i leken som er en positiv faktor med tanke på at jenter og gutter leker sammen? Jeg tror også at barn kan ha godt av å leke med det motsatte kjønn på grunn av forståelse. Starter ikke holdninger om kjønn ganske tidlig? Om man er vant til å leke med det motsatte kjønn, kan dette også føre til at man får en bedre forståelse av det motsatte kjønn. Det blir normalt å være rundt det motsatte kjønn. Dette tror jeg kan føre til at barna som er vant til å leke/være med det motsatte kjønn, får sunnere holdninger med tanke på kjønnsroller. Et annet svar på denne bekymringen som foreldrene kan ha i forhold til at deres barn velger å leke med det motsatte kjønn, kan rett og slett gå på seksualitet. Noen mener fortsatt i dagens samfunn at gutter og jenter ikke kan være venner uten at det ligger noe mer i det. Jeg har gjennom hele min oppvekst hørt fordommer mot gutter som hadde mange jentevenner, og mot jenter som hadde mange guttevenner. Gutter kan bli stemplet som homofil og/eller feminine hvis de har mange jentevenner. Jenter derimot blir ofte, i ungdomsalderen, sett på som “løssluppen” om de tilbringer mye av sin tid med gutter. Kan det ha seg slik at disse fordommene ligger til grunn for denne bekymringen som foreldrene har?

4.4 Barbie for gutter?

Historien om gutten som ofte likte å leke med barbiedukker, som en mannlig student forteller, er også ganske interessant. Her forteller den mannlige studenten at personalet på avdelingen i utgangspunktet synes det var greit at gutten lekte med barbiedukker, men var bekymret for hvordan han ville bli møtt på skolen av de andre barna, og særlig av guttene. Hvis vi ser på barbiedukken, så er den symbolet på det ultrafeminine og noe som utelukkende tilhører en jenteverden. Det finnes mange usynlige grenser for hva som er akseptert for jenter og gutter å leke med. Disse grensene er skapt av oss voksne, og barna plukker opp våre holdninger til disse grensene hele tiden. Gutten som lekte med Barbie bryter denne grensen. Og da spør jeg spørsmålet: Er det slik at personalet på avdelingen skal gripe inn og forhindre gutten i å leke med

Barbie? Og eventuelt, hvorfor? Det er lett å se personalets dilemma når det gjelder denne gutten. De har i utgangspunktet ikke noe i mot at han leker med Barbie, men bekymrer seg for reaksjoner fra andre barn når han begynner på skolen. Dette er selvfølgelig et gyldig argument fra personalets side, men kan det kanskje tenkes at det er en grunn til at gutten lekte med Barbie? Kanskje ble hans lek med Barbie brukt i en sammenheng som ga mening for han, der han fikk en posisjon som ga leken hans verdi. En annen side av saken er at vi som voksne kanskje legger alt for mye i dette at en gutt leker med Barbie. Igjen kommer disse usynlige grensene i fokus. Jeg tror at vi som voksne har behov å finne en forklaring på akkurat hvorfor denne gutten bryter med disse grensene. Men hva om det ikke er noen spesifikk forklaring på det? Gutten leker kanskje bare med Barbie fordi han har lyst. Han får noe positivt ut av leken når han leker med dukkene. Er det vår oppgave som voksne å ta fra han denne gleden bare fordi det bryter med våre forventninger om hva som er akseptert og ikke når det kommer til kjønn? Denne debatten er veldig kompleks og vanskelig, men jeg tror det er viktig å ha fokuset på barna. Vi må alltid tenke barnas beste i alle situasjoner, også her. Derfor tror jeg at det i slike situasjoner kan være hensiktsmessig at personalet har evnen til å reflektere videre rundt emnet. Holdningene og verdiene til personalet burde kanskje bevisstgjøres gjennom slike refleksjoner. Dette vil skape en bevisst holdning til kjønn og lek. Noe som både barna og de voksne kan dra nytte av.

4.5 Kjønnroller

Disse holdningene og verdiene som vi voksne har i vårt syn på kjønn, føler jeg det er naturlig å diskutere litt rundt temaet kjønnroller. Som tidligere nevnt vil innholdet i kjønnroller og kjønnsatferd forskyves og endres innenfor ulike kulturer i dagens samfunn. Hva som regnes som feminint og maskulint vil altså endre seg i takt med endringer i kulturen. Denne endringen kommer godt til syne hvis vi sammenligner Randi Dyblie Nilsens beskrivelse av de tradisjonelle kjønnsrollene. Hun hevder altså at kvinner/jenter skal blant annet være snill, hjelpsom, beskjeden og følsom. Ha arbeidsoppgaver som å passe barn, gjøre husarbeid og stelle gamle og syke. Videre ramser hun opp interesser kvinner/jenter bør ha, deriblant håndarbeid, moter, utseendet sitt og matlaging. Den mannlige tradisjonelle kjønnsrollen beskriver hun som selvstendig, aktiv, dristig, modig og pågående ("dynamisk"). Mannen skal også ha arbeidsoppgaver innen teknikk, håndverk, administrasjon, økonomi og kroppsarbeid. Interesser mannen bør ha er politikk, sport

og mekanikk (Nilsen, 1985). Hvis vi sammenligner dette synet på kjønnsroller med hva Skarre Aasebø og Melhuus skriver, får vi kanskje et litt annet syn. De skriver at endringene i kjønnsrollene går parallelt med endringene i samfunnet. I dag er det flere mødre som er yrkesutøvende i forhold til tidligere. I tillegg er flere menn delaktig i den daglige omsorgen for barn i familien (Skarre Aasebø & Melhuus, 2005). Om vi skal sammenligne disse to synene på kjønnsroller, er det viktig å se på når disse forfatterne skrev dette. Randi Dyblie Nilsen skrev dette synet på de tradisjonelle kjønnsrollene i 1985. Mens Skarre Aasebø og Melhuus ga ut sin bok i 2005. Her er det altså snakk om 20 års forskjell i tid. Mye har skjedd på disse 20 årene. Holdningene og verdiene til folk har endret seg i takt med samfunnet og kulturen. Og som Skarre Aasebø og Melhuus skriver, har dette en direkte innflytelse på hvordan vi ser på kjønnsrollene. I dag vil nok de aller fleste av oss se på Randi Dyblie Nilsens syn på de tradisjonelle kjønnsrollene som ganske gammeldagse. I tillegg har jeg vanskelig med å forstå at man skal være så bombastiske til hva kjønn "skal" gjøre og hvordan kjønn "skal" oppføre seg. Det Skarre Aasebø og Melhuus skriver om at synet på kjønnsrollene endrer seg i takt med endringene i samfunnet, gjør at vi kanskje kan se på kjønnsrollene som noe dynamisk. Noe som er i konstant endring.

4.6 Kjønnforskjeller

Som jeg har omtalt tidligere har Brian Sutton-Smith kommet med funn som viser hvordan leken har forandret seg gjennom tidene. Blant annet det at det er blitt mer akseptert at jenter leker det som tidligere ble sett på som gutteleker. For eksempel lek som krever fysisk utfoldelse og sport (Skarre Aasebø & Melhuus, 2005). Betyr dette at leken er blitt mer "kjønnsnøytral" i motsetning til hva den var tidligere? Det har nok skjedd en utvikling i hva som blir betraktet som guttelek og hva som blir betraktet som jentelek i løpet av hundre år. Vil det da si at gutteleken og jenteleken har forsvunnet helt fra barnehagen? Ut i fra min erfaring er dette ikke tilfellet. Leken har nok blitt mer kjønnsnøytral, men fremdeles kan man se tendenser i lekemåten til barn. Det jeg har observert i barnehagen er at det fremdeles er flest gutter som leker med biler og lego. Det er flest jenter som leker med dukker. Hvorfor er det slik mon tro? Er det barna som har bestemt at det er mer akseptert at gutter leker med biler og lego, og jenter med dukker? Eller kan det være at det er vi voksne som har noe med det og gjøre? Er det ikke en gang sånn at vi er rollemodeller for barn og at våre handlinger og holdninger blir gjenspeilet i barna? Med bakgrunn i dette tror jeg at det

er viktig at vi som voksne er svært bevisst på hvordan vi håndterer denne kjønnsdebatten. Jeg har skrevet om Askland som referer til Glenda McNaughton som bruker begrepet “sponge” om barn (Askland & Rossholt, 2009). De suger til seg alt av erfaringer og impulser det utsettes for. I tillegg skrives det om alternative måter å gi barna disse erfaringene og impulsene. Vi som voksne er som sagt rollemodeller for barna, og derfor er det viktig at vi ikke trækker opp i de samme tradisjonelle kjønnsrollene som alltid har eksistert. Med det mener jeg blant annet de tradisjonelle kjønnsrollene som Randi Dyblie Nilsen beskriver. Mye av min fremtidige rolle i barnehagen som mann, tror jeg vil være å vise allsidighet når det kommer til kjønnsroller. Istedenfor å bare være med barna som leker med biler, lego og den fysiske leken, er det viktig at jeg også blir med barna som leker med dukker, som tegner og som perler. Et annet verktøy jeg også kan bruke i denne kjønnskampen er fargevalg på klærne mine. Jeg kan ta på meg en rose t-skjorte og rosa lue istedenfor de mer tradisjonelle “guttefargene”.

Skarre Aasebø og Melhuus hevder at jenter i førskolealder leker mer rollelek enn guttene, men de har et snevrere repertoar. Samtidig er jentenes lek ofte mer stillesittende og verbal. Leken baserer seg oftere på roller og handlinger jentene har intim erfaring med, noe som fører til at leken får mer dybde. Når det gjelder guttenes lek, blir den ofte beskrevet som mer breddeorientert, mer ustabil og med mindre utbrodert rolleidentitet. Guttene kan gjerne samles rundt dem som har en morsom idé, mens rollespillet ofte kan bli mer overfladisk. Rolleleken gjør at guttene gjerne inntar parallelle roller, istedenfor å innta komplementære roller (Skarre Aasebø & Melhuus, 2005). Dette synet på lekemåter hos gutter og jenter er noe som jeg kjenner igjen fra barnehagen. Jentenes lek kan ofte være mer stillesittende og verbal enn guttenes lek. I min erfaring fra barnehagen har jentene en større tendens til å oppsøke rom der de kan være i fred å leke rollelek. Dette støtter opp under hva Berentzen fant i sin undersøkelse i 1967, der han forteller om jenter som avgrenser seg fysisk fra andre (Berentzen, 1980). Denne avgrensningen kan ha forskjellig betydning. Den kan fungere som en slags ekskludering. At jentene ikke vil at andre skal få være med i leken. Denne ekskluderingen henger ofte sammen med disse alliansene som Berentzen snakker om. På en annen side kan avgrensningen også forekomme på grunn av at jentene ikke vil bli forstyrret i leken sin. Skarre Aasebø og Melhuus hevder at jenter ofte går mer i dybden på rolleleken. Det kan være vanskelig for de å finne denne dybden om de konstant blir forstyrret av bråk og andre forstyrrelser fra avdelingen. Som mange kanskje vet, kan det være mye bråk på en avdeling i en barnehage. Jeg kan på mange måter forstå at de som vil leke en litt dypere rollelek

opp søker rom der de kan være i fred. Jeg har også gjort meg andre observasjoner i barnehagen når det kommer til denne avgrensningen. Når barna har funnet seg et rom de kan leke denne rolleleken, er de ofte svært følsomme for forstyrrelser. Ofte når jeg kommer inn til barn som leker rollelek på et annet rom, får jeg høre det med en gang jeg kommer inn døren. "Ikke forstyr oss!". "Vi vil være i fred!". I min erfaring er dette vanlige fraser som barn ofte kan komme med når de har oppsøkt et rom for å leke. Igjen har jeg full forståelse for at de vil være i fred når de skal leke denne rolleleken. Det hadde nok vært vanskelig, om ikke umulig, å opprettholde en dypere rollelek inne på en avdeling med mange andre barn som holder på med mange ulike aktiviteter. Lydnivået er ofte altfor høyt til det.

Guttenes lek derimot er ofte stikk motsatt. Som Skarre Aasebø og Melhuus hevder, kan guttenes rollelek være mer overfladisk. Dette er noe jeg også har observert i barnehagen. Guttene kan ofte samle seg rundt materielle objekter, og konstruere en rollelek ut i fra dem. Som Berentzen har funnet i sin undersøkelse, verdsatte guttene først og fremst materielle objekter. Disse objektene ble så gitt en verdi med motpolene "tøff" og "treg". Hvor på verdiskalaen objektet ble plassert, var det guttene som stod øverst på den sosiale rangstigen som bestemte (Berentzen, 1980). Dette er observasjoner jeg selv har gjort meg i barnehagen. En gutt kan for eksempel finne en bil i bilkassen og vise den til resten av gjengen som leker. Derifra skjer det en slags diskusjon der det blir bestemt om bilen er, som Berentzen kaller det, tøff eller treg. Det siste og avgjørende ordet er det derimot de mest respekterte guttene som har. Videre kan det oppstå en slags rollelek ut av denne diskusjonen. Denne rolleleken er ofte, som Skarre Aasebø og Melhuus hevder, ganske overfladisk. Min erfaring er at det er sjeldent at guttene kan holde på over lengre tid med samme rollelek. De skifter ofte tema og form på leken, som igjen fører til at dybden i leken forsvinner. På den andre siden er de innom mange forskjellige temaer og former, noe som gjør leken deres bredere. Men hvorfor skifter guttene tema og form på leken oftere enn jenter? Er de mer utålmodige? Har de dårligere fokuseringsevne? Disse spørsmålene er det vanskelig å få et fasitsvar på, men man kan jo kanskje se tendenser til dette. At når det kommer til lek har gutter dårligere fokuseringsevne enn jentene. Guttene kan bli lettere distraheret av forstyrrelser utenfor leken. Kanskje henger dette sammen med det jeg har nevnt tidligere i oppgaven om failing boys, at gutter presterer dårligere på skolen og at de får lavere karakterer enn jentene. Kan dette henge sammen med dårlig fokuseringsevne? Jeg skal ikke trekke noen konklusjoner i denne

sammenhengen, men jeg tror det er viktig at vi kan se likheter mellom historisk kjønnsforskning og våre egne observasjoner og refleksjoner.

5.0 Oppsummering

Når jeg nå skal summere opp hovedpunktene i teksten min er det igjen viktig å ta med problemstillingen.

“Hvordan kan vi se kjønnsforskjeller i barns lek i barnehagen?”

Om vi skal se på konkrete kjønnsforskjeller i barns lek i barnehagen, føler jeg at jeg må nevne Skarre Aasebø og Melhuus. De hevder at jenter i barnehagen leker mer rollelek enn guttene, men at de har et snevrere repertoar. Leken deres baserer seg oftere på roller og handlinger jentene har intim erfaring med, noe som fører til at leken får mer dybde. Guttenes lek derimot blir ofte beskrevet som mer breddeorientert, mer ustabil og med mindre utbrodert rolleidentitet. Rolleleken deres blir ofte mer overfladisk og oppstykket (Skarre Aasebø & Melhuus, 2005). Disse funnene har jeg også observert i min tid i barnehagen. Leken til guttene er ofte mer impulsiv enn jentenes lek. De skifter tema og form mye oftere enn jentene, mens jentene ofte kan ha en dypere lek som kan foregå over lengre tid. Om de har startet en lek inne, kan de gjerne fortsette denne ute etter påkledning.

Det er vanskelig å gi et konkret svar på problemstillingen jeg har satt. Men ut i fra faglitteraturen jeg har funnet, og min tolkning kan man kanskje se at det finnes kjønnsforskjeller i barns lek i barnehagen. Hvordan vi kan se disse forskjellene krever kanskje førstehånds observasjoner i tillegg til faglitteratur. Jeg presenterte min forforståelse i innledningen. Der skrev jeg at jeg mente det var et klart skille mellom gutter og jenter, både biologisk og kulturelt. Videre nevnte jeg at det er lett å generalisere kjønnene. “Sånn gjør gutter, og sånn gjør jenter”. Så enkelt er det nok ikke. Jeg har tidligere skrevet at lekbegrepet er et sammensatt begrep. Etter å ha skrevet denne oppgaven, har jeg også funnet ut at begrepet kjønn er et sammensatt begrep. Kjønn er noe vi som skal jobbe i barnehagen må ha et bevisst forhold til. Vi må formidle gode holdninger og verdier til barna, og unngå å stigmatisere kjønnene. Klarer vi dette kan vi kanskje også kunne se mindre kjønnsforskjeller i leken i fremtiden.

Jeg har ikke kommet fram til et konkret svar på min problemstilling i denne oppgaven, men jeg kan si at min tolkning av faglitteraturen har gjort at min forståelse for dette temaet har økt betraktelig.

Det vi kan si med sikkerhet, er at leken har utviklet seg i løpet av årene. Spesielt for jenter. Leken deres har blitt mer maskulin i den forstand at det har blitt mer akseptert for jenter å delta i lek som tradisjonelt har blitt sett på som gutteleker. Fysisk lek (rough-and-tumble) og lek som involverer sport er noen av eksemplene. Men har leken utviklet seg så mye at man ikke lengre kan se kjønnsforskjeller i den? Om vi skal se på den teorien jeg har presentert i denne oppgaven, blir svaret nei. Man kan fortsatt se kjønnsforskjeller i barns lek i barnehagen, men den er ikke like avgrenset som den var før. Som jeg har nevnt er det blitt mer akseptert for jenter å leke gutteleker. For gutter derimot har kanskje ikke leken utviklet seg så mye i den feminine retningen. Jeg har skrevet om gutten som likte å leke med barbiedukker, og hvordan personalet på avdelingen bekymret seg over hvordan han ville bli møtt på skolen. Kan det kanskje ha seg slik at det er vi voksne som skaper disse kjønnsforskjellene i leken til barna? At barna oppfatter våre holdninger og verdier basert på vårt verbale språk i tillegg til vårt kroppsspråk? Dette er noe som det hadde vært interessant å forske på videre. Da med observasjoner fra barnas lek i barnehagen, samt samspillet med de voksne i leken.

6.0 Litteraturliste

- Askland, L. & Rossholt, N. (2009). *Kjønnsdiskurser i barnehagen. Mening – makt – medvirkning*. Bergen: Fagbokforlaget
- Berentzen, S. (1980). *Kjønnskontrasten i barns lek. En analyse av forholdet mellom begrepsdannelse og samhandling i en barnehage*. Bergen: Sosialantropologisk Institutt, Universitet i Bergen
- Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal akademisk
- Guss, F. G. (2003) *Lekens drama 2 : en artikkelsamling*. Oslo : Høgskolen i Oslo. Avdeling for lærerutdanning
- Højlund, S. (2004). *I skole med Barth*. Jordens folk: etnografisk revy/Dansk Etnografisk Forening. København, Gjellerup.
- Krogh, T. (2009). *Hermeneutikk. Om å forstå og fortolke*. Oslo: Gyldendal akademisk
- Larsen, A. (2007). *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig metode forskningsmetode*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Lillemyr, O.F. (2001). *Lek på alvor. Førskolebarn og lek - en spennende utfordring*. (2. utg). Oslo: Universitetsforlaget.
- Lindqvist, G. (1997). *Lekens muligheter*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- Nilsen, R.D. (1985). *Rollelek*. Otta: Tano Aschehoug
- Rossholt, N. (2006). *Temahefte om likestilling i det pedagogiske arbeidet i barnehagen*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Skarre Aasebø, T. & Melhuus, E. C. (2005). *Rom for barn – rom for kunnskap. Kropp, kjønn, vennskap og medier som pedagogiske utfordringer*. Bergen: Fagbokforlaget.